

ПСИХОДИНАМІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ АКСІОГЕНЕЗУ МАЙБУТНІХ ПСИХОЛОГІВ

Професійна підготовка у ВНЗ спричиняє полімотивовану структурно-динамічну трансформацію особистості студента-психолога у спосіб актуалізації його суб'єктивних властивостей та екстеріоризації сутнісних духовних інтенцій у напрямі становлення ціннісно-сислової сфери майбутнього психолога, релевантної вимогам професійної діяльності.

Ключові слова: аксіогенез, базова нормативна модель, інтегральна суб'єктивність, множинна детермінація, професійно-особистісне становлення, ціннісно-сислова сфера особистості.

Постановка проблеми. Стрімка глобалізація, зростаюча дезінтеграція та розшарування суспільства, знецінення культурної, моральної, етнічної ідентичності і, зрештою, "розмивання" індивідуальних контурів людської особистості, а відтак все більша "закритість" та "багатовекторність" внутрішньоособистісних процесів задають нові орієнтири високопрофесійної психологічної освіти, вказують на необхідність переорієнтування методів професійної підготовки у ВНЗ з їх вузькоутилітарною спрямованістю (набуття знань, умінь та навичок) на процес становлення особистості майбутнього психолога.

Виправити становище у царині ставлення до психологічного супроводу навчально-виховного процесу можуть і відповідним чином орієнтовані психолого-педагогічні дослідження, зорієнтовані на створення нормативної професіографічної моделі психолога з чіткими етико-нормативними координатами та особистісною відповідальністю щодо результатів майбутньої діяльності (Г.С. Абрамова, О.Ф. Бондаренко, О.К. Дмитренко, І.В. Дубровіна, В.Г. Панок, А.А. Марголіс, О.А. Белобрикіна, М.А. Єгорова, І.Г. Тимошук), вивчення індивідуально-типологічних властивостей особистості, що визначають ефективність професійного становлення і спрямованості у психологів (Ж.П. Вірна, Л.В. Чуніхіна, Я. Чаплак, В.Д. Потапова), розкриття чинників формування професійно значущих рис майбутніх психологів (Х.М. Дмитерко-Карабин, О.К. Дмитренко, О.Л. Подолянчук, Т.М. Буякас, І.А. Дружиніна, Н.В. Чепелева), професійної самосвідомості (Н.Ф. Шевченко, А.Г. Самойлова) та розвитку рефлексивних умінь як визначального чинника професійної ефективності (І.П. Андрійчук, М.В. Бадалова, І.Я. Мельничук), формування професійних мисленневих умінь студентів-психологів під час навчання у ВНЗ (Н.П. Локалова, О.А. Кондрашихина, Н.Ф. Литовченко, Н.І. Пов'якель). Деякі дослідники доводять необхідність пропедевтичної підготовки та профвідбору адекватних професії психолога осіб (Ю.З. Гільбух, Г.С. Костюк, В.І. Сметаняк,

Н.А. Сургунд), інші акцентують увагу на змісті та методиці викладання психології (Є.В. Заїка, О.І. Климишин, Т.С. Яценко, Н.Л. Коломінський, В.Г. Панок, В.В. Рибалка, Л.М. Романкова, В.А. Семиченко). Низка наукових праць присвячена вивченню динаміки аксіопсихологічних та особистісно-професійних чинників самоздійснення і самореалізації майбутніх психологів (Г.А. Берулава, М.Д. Белей, Т.А. Кадикова, З.С. Карпенко, Т.Є. Тітова, Т.А. Флоренська).

Аналіз проблем, що існують у діяльності психологів, приводить до висновку про необхідність оптимізації їх професійної освіти, що супроводжується розвитком особистісної готовності майбутніх фахівців до вирішення завдань у просвітницькій, корекційно-розвивальній, психодіагностичній та профілактичній сферах. Становлення такої готовності залежить від особливостей розвитку ціннісно-сислової сфери (аксіогенезу) особистості та особливостей її професійного самосприйняття. Адже тільки зінтегрована і згармонізована ціннісно-сислова свідомість психолога дає йому змогу стати повновладним суб'єктом життєздійснення і професійної самореалізації.

Мета дослідження полягає у знаходженні чинників, психологічних механізмів і тенденцій аксіогенезу студентів-психологів на етапі первинної професіоналізації.

Аналіз останніх досліджень і публікацій щодо психологічного змісту поняття "смысл" розкриває багатоаспектність та неоднозначність цієї міждисциплінарної категорії в залежності від застосованої дослідницької методології – смысл як онтологічна характеристика людського буття (Е. Гуссерль, М. Хайдегер, К. Ясперс), як предмет герменевтики (Г.Г. Шпет, М.М. Бахтін), як семантичне значення чи характеристика мови (Л. Вітгенштейн, С.А. Васильєв, Р.І. Павиленіс), як культуротворча функція свідомості (А.А. Пилипенко, Є.В. Сайко), як інтегральна основа особистості (В. Франкл, Дж. Ройс, Р. Пауелл, Ф. Фенікс, С. Мадді, Дж. Б'юдженталь), як спосіб ставлення та взаємодії з об'єктивною дійсністю (К. Левін, Ж. Нюттен), як соціальний феномен, породжений стосунками між людьми (Я. Смендслонд, Л. Томас, Ш. Харі-Аугстайн, Р. Харре), як ставлення суб'єкта до об'єктивної дійсності (О.М. Леонт'єв, Б.С. Братусь, Д.О. Леонт'єв).

Аксіогенез як ціннісно-цільовий стрижень особистісного розвитку змістово репрезентований поняттями "цінність", "ціннісні орієнтації", "смысл", "смысл", "смысл", "значення", "вартість" та ін. Аналіз теоретико-методологічних підходів до трактування аксіопсихологічних феноменів дозволив зробити такі констатації: цінності утворюють суб'єкт-об'єктну реальність, репрезентовану інтеграцією соціально значущих вартостей та особистісних смислів (Д. Рисмен, Б.Г. Анан'єв, В.Ф. Анурін, Ш.О. Надірашвілі, В.Б. Ольшанський, Р.Х. Шакуров);

цінності об'єктивуються у спосіб самоствердження та самотворення людини як індивіда, суб'єкта предметної діяльності, особистості як суб'єкта моральної поведінки, творчої індивідуальності та універсальності як носія загальнолюдських сенсів (А. Маслоу, В. Франкл, З.С. Карпенко, Г.Л. Будінайте, Т.В. Корнілова, В.А. Малахов); реалізація цінностей залежить від їх функціонування у якості значущостей, духовних інтенцій, усвідомлених смислів, норм, ідеалів, мотивів, життєвих цілей (З. Фройд, Е. Фромм, О.М. Леонтьєв, В.О. Ядов, І.Н. Істомін, Н.Ф. Наумова, М.І. Бобнєва); індивідуальні цінності суб'єкта в процесі їх актуалізації стають джерелом ідеологічної трансформації та культурним здобутком суспільства (У. Томас, Ф. Знанецький, С.Л. Рубінштейн, В.П. Андрущенко, Н.І. Горлач); цінності є детермінуючим ядром особистісного розвитку людини, своєрідним опосередкуванням взаємодії соціокультурного середовища й автентичного суб'єктного потенціалу конкретних осіб (Е. Шпрангер, А.Г. Здравомислов, В.М. Мясіщев, Г.Н. Вижлецов, О.Ф. Лазурський, І.Д. Бех, В.Д. Шадріков).

Структурно-функціональний аналіз особистісних цінностей дозволив виокремити найбільш поширені форми їх репрезентації: цінність як інтенція, значущість, позитивна значущість і користь, ідеал, усвідомлений смисл, спрямованість і мотив, мета, ціннісна орієнтація.

Виклад основного матеріалу. Аналіз підходів до проблеми визначення завдань та засобів професійно-особистісного становлення студентів-психологів показав різноспрямованість стратегій та психологічних механізмів цього полімотивованого процесу, централізуючим стрижнем якого є ціннісно-цільова суб'єктно-вчинкова детермінація.

За основу моделювання професійно-особистісного становлення майбутніх психологів в процесі їх професійної підготовки було взято аксіологічну модель структури і розвитку індивідуальної свідомості, запропоновану З.С. Карпенко. Авторка виокремлює п'ять рівнів онтогенезу ціннісно-сислової свідомості суб'єкта: відносний суб'єкт (людина як об'єкт соціального впливу, індивід), моносуб'єкт (людина як активний діяч, суб'єкт відносноіндивідуальної діяльності), полісуб'єкт (суб'єкт групової взаємодії, особистість), метасуб'єкт (суб'єкт суспільно значущої творчої діяльності, індивідуальність) та абсолютний суб'єкт (суб'єкт духовної практики, універсальність). Їх змістова характеристика фіксується взаємозв'язками і взаємоперетвореннями в динамічній системі аксіопсихіки, центральними конструктами якої є ціннісно-сислове (життєве) відношення, смислоутворювальний мотив і диспозиція поведінки. Поступальний перехід з нижчих на вищі рівні ціннісно-сислової свідомості повно описується поняттям "аксіогенез".

Згідно з цією моделлю аксіогенез майбутніх психологів скеровується такими чинниками: турботою про власне психосоматичне

здоров'я, прагненням до пізнання природи людини, власним економічним інтересом, розвитком почуття справедливості, прийнятті соціального розуміння добра як критерія моральної поведінки, розвитком творчих здібностей та самоактуалізацією, знаходженням автентичного життєвого покликання.

Результатом аналізу типових феноменів деструкції аксіопсихологічної структури особистості на різних стадіях професіоналізації психолога, що являють собою переходи в діапазоні відносно-, моно-, полі-, мета- та абсолютносуб'єктного рівнів, стала базова нормативна модель професійного аксіогенезу психолога, репрезентована чотирма стадіями: 1) допрофесійної підготовки особистості, 2) професійного самовизначення; 3) професійної підготовки, 4) професійної зрілості та самореалізації, що співвідносяться з чотирма видами спричинення, за Арістотелем: матеріальним, динамічним (рушійним), формальним (тим, що породжує феномени свідомості) та цільовим (трансцендентним).

Основним завданням емпіричного дослідження була перевірка припущення, згідно з яким професійний аксіогенез студентів-психологів сукупно детермінований: ззовні – ціннісним змістом навчальної діяльності та внутрішньо – наявним рівнем суб'єктності.

У зв'язку з цим було виокремлено такі принципи емпіричного дослідження: генетичний, системності, соціальної детермінації та самодетермінації. В контексті основних положень аксіопсихології особистості З.С. Карпенко вони презентовані як принцип інтегральної суб'єктності та принцип множинної детермінації.

Емпіричне дослідження було побудовано за зразком доекспериментального плану (за Кемпбеллом) або квазіекспериментального плану (за Мак-Гіганом), що дозволило порівняти нееквівалентні групи досліджуваних студентів-психологів I-го – V-го курсів та простежити динаміку структурно-функціональних показників аксіогенезу майбутніх психологів за роками навчання. Було застосовано такі методики: базові – тест смисложиттєвих орієнтації (СЖО) Д.О. Леонтьєва та методику вивчення особистісних цінностей і суб'єктних властивостей З.С. Карпенко, а також методики вивчення трудової мотивації І.Г. Кокуріної, визначення типів особистості та їх ймовірних розладів Дж. Олдхема і Л. Морріса, опитувальник для виявлення невротичних тенденцій ціннісного змісту З.С. Карпенко, В.М. Мицька.

Сукупну вибірку експериментально-діагностичного дослідження склали 327 осіб, з них 63 – студенти-психологи першого курсу, 65 – другого, 68 – третього, 66 – четвертого та 65 – п'ятого курсів.

У результаті моніторингу особистісних цінностей та суб'єктних властивостей (методика З.С. Карпенко) було виявлено, що у процесі навчання майбутніх психологів більшої значущості набувають цінності, які відображають розвиток моральної свідомості (диспозиції

моно- та полісуб'єктного рівнів – "справедливість" і "доброта"; властивості як здатності полі- та метасуб'єктного рівнів – совість – "мушу" та прийняття смисложиттєвих рішень – "буду"), цінність і властивість абсолютносуб'єктного рівня – "гармонія з собою і світом", настанова – "приймаю").

Таблиця 1.

Середньостатистичні та ранговані показники вибору особистісних цінностей студентами різних курсів за методикою З.С. Карпенко (n = 327)

Цінності	I			II			III			IV			V		
	М	δ	R	М	δ	R	М	δ	R	М	δ	R	М	δ	R
Здоров'я	1,92	1,94	1	1,88	1,91	1	1,57	1,75	1	1,7	1,82	1	1,83	1,83	1
Істина	5,65	3,33	6	5,68	3,32	6(7)	5,57	3,3	6	5,56	3,29	6	5,75	3,23	6
Справедливість	3,5	2,62	3	3,43	2,58	3(4)	3,16	2,49	2	4,17	2,85	5	4,25	2,78	4
Користь	5,84	3,39	7	5,68	3,32	6(7)	5,9	3,4	7	6,39	3,53	7	6,41	3,42	7
Доброта	3,98	2,79	5	3,43	2,58	3(4)	3,61	2,66	4	3,68	2,68	3	3,16	2,4	3
Прагнення до досконалості	3,78	2,73	4	4,6	2,99	5	4,69	3,03	5	4,12	2,84	4	4,5	2,86	5
Гармонія з собою і світом	3,3	2,55	2	3,29	2,53	2	3,47	2,6	3	2,51	2,21	2	2,08	1,95	2

М – середнє значення; δ – стандартне відхилення; R – ранг.

Це свідчить про позитивний вплив професійної освіти у ВНЗ на поступальний аксіогенез особистості в цілому як перехід на еволюційно вищі рівні суб'єктності, що підтверджується і результатами дисперсійного аналізу (табл. 1 і 2).

Таблиця 2.

Середньостатистичні та ранговані показники вибору суб'єктних властивостей студентами різних курсів за методикою З.С. Карпенко (n=327)

Суб'єктні властивості	I			II			III			IV			V		
	М	δ	R	М	δ	R	М	δ	R	М	δ	R	М	δ	R
Передчуття	2,65	2,28	1	2,46	2,18	1	2,81	2,34	2	2,78	2,33	1	3,17	2,4	4
Обов'язок ("треба")	3,15	2,49	4	3,49	2,6	5	2,79	2,38	1	3,32	2,54	5	3,58	2,55	5
Совість ("мушу")	2,87	2,37	2	3,03	2,42	3	2,95	2,4	4	3,05	2,44	4	3	2,34	3
Рішення ("буду")	3,08	2,46	3	2,83	2,34	2	2,9	2,38	3	2,9	2,38	2	2,42	2,1	1
Сенс ("приймаю")	3,25	2,52	5	3,2	2,49	4	3,55	2,63	5	2,95	2,4	3	2,83	2,27	2

Застосування методики СЖО Д.О. Леонтєва показало зростання емпіричних показників за більшістю її параметрів (шкал) з I-го по IV-й

курс, після чого спостерігався спад середніх значень. Це свідчить про фактичну наявність чотирирічного циклу професійної підготовки у ВНЗ і кризи завершення навчання, яка супроводжується посиленням екзистенційної тривоги і взаємопов'язаними явищами ціннісно-цільової дезорієнтації / сензитивності.

Інформативним у цьому відношенні є показник самокерованості ("Локус контролю – Я"), який на II-му і IV-му курсах стрімко зростає, а на III-му і V-му демонструє зворотну динаміку. Різке зниження даного показника на III-му курсі, що підтверджується й висновками інших дослідників, слід трактувати як ознаку кризи третього року навчання, яка у даному випадку окреслює проблеми, пов'язані з внутрішньоособистісною перебудовою. Натомість показник "Локус контролю – життя" демонструє позитивну аксіопсихологічну динаміку з I-го по IV-й курс і тільки на V-му є дещо нижчим у зв'язку з вищевказаною кризою завершення професійної підготовки і підвищеною сензитивністю випускників до комплексу факторів майбутньої життєвої ситуації.

Таблиця 3.

Середньостатистичні показники тесту СЖО студентів-психологів (n=327)

Шкали	М	δ	М _{Е1}	М _{Е2}	М _{Е3}	М _{Е4}	М _{Е5}
Цілі	31,11	7,86	29,82	31,72	30,92	33,57	29,08
Процес	30,58	7,80	29,82	30,37	30,43	31,71	30,80
Результат	24,63	7,00	23,65	24,45	24,58	26,73	23,52
ЛК-Я	26,33	7,23	25,82	27,27	26,36	26,92	24,96
ЛК-життя	30,28	7,76	28,75	29,48	31,04	32,09	30,36
ОЖ	102,68	18,91	96,45	97,86	101,60	107,61	100,13

М – середнє значення; δ – стандартне відхилення; М_{Е1}, М_{Е2}... М_{Е5} – експериментальні групи.

Методика Дж. Олдхема та Л. Морріса дала змогу визначити поширеність найбільш адекватних психологічній практиці особистісних типів – пильного, драматичного, чуттєвого, серйозного і добросовісного. Змістові характеристики цих типів співвідносяться з особистісними цінностями та суб'єктивними властивостями вищих рівнів аксіогенезу.

Позитивні структурно-динамічні перетворення індивідуальної свідомості студентів-психологів спричинюються розвивально-корекційним впливом професійної освіти у ВНЗ, що призводить до поступового зниження вираженості невротичних тенденцій і підтверджується результатами застосування опитувальника НТЦЗ.

Дослідження провідних смислоутворювальних мотивів навчальної діяльності студентів-психологів дало змогу простежити мотиваційно-смилову трансформацію особистості респондентів. Так, якщо на I-му і III-му курсі найбільш представленими були

кооперативно-перетворювальні мотиви, то на V-му – мотиви перетворення та досягнення, що свідчить про розгортання учбово-професійної суб'єктності за роками навчання від моносуб'єктного (відносноіндивідуального) до абсолютносуб'єктного (універсального) рівнів.

Результати дисперсійного аналізу дозволили виокремити ряд типів особистості, які виявляють значно меншу мінливість протягом усього періоду навчання, що свідчить про їхню фрустраційну толерантність щодо негативних чинників аксіогенезу (пильний, діяльний, драматичний, добросовісний, серйозний). Водночас ці ж типи за своїми характеристиками наближаються до особистісно-кваліфікаційних вимог психологічної роботи і співвідносяться з вищими рівнями суб'єктності.

Дисперсійний аналіз середніх значень емпіричних показників методики СЖО за курсами навчання виявив перманентну екзистенційну необхідність студентів-психологів у свідомому контролі та керованості власним "Я" і життям. Натомість темпоральні показники – "Цілі в житті", "Процес життя", "Результативність життя" – продемонстрували статистично достовірні відмінності ($p < 0,05$), що вказує на суттєву динаміку смисложиттєвих орієнтацій за даними показниками, репрезентуючи вплив професійної освіти у ВНЗ на аксіогенез майбутніх психологів.

У результаті застосування дисперсійного аналізу до емпіричних показників, отриманих за методикою вивчення трудової мотивації, було виявлено статистично достовірну позитивну аксіопсихологічну динаміку за мотивами: перетворення, утилітарно-прагматичним ($p < 0,001$), досягнення, комунікативним і кооперативним ($p < 0,05$), що дає підстави вважати їх значущим суб'єктним потенціалом наступної професійної самореалізації під час самостійної психологічної практики.

Факторний аналіз показників аксіогенезу експериментальної вибірки студентів-психологів дозволив виокремити три провідні чинники: мотивація результатом (цільова причина), мотивація сенсом (формальна причина), мотивація процесом (рушійна причина), що пояснюють 35% дисперсії.

За допомогою кластерного аналізу було встановлено одинадцять об'єднань найщільніше скорельованих показників аксіогенезу студентів-психологів, з яких шість відображає різноманітні перехресні комбінації в структурі трудової мотивації, одне – взаємозв'язок смисложиттєвих орієнтацій, три – професійно релевантний зв'язок особистісних диспозицій, одне – кореляцію суб'єктних властивостей і особистісних цінностей.

Найбільш потужним та інформативним фактором упродовж професійної підготовки у ВНЗ є фактор мотивації сенсом, що уособлює формальну (рефлексивно-феноменологічну) причинність і

концептуально збігається з даною стадією професіоналізації. Проте знак більшості навантажень його окремих складових, за винятком четвертого курсу і загалом по вибірці, – від'ємний, що вказує на таку ортогональність даного фактора, за якою стоїть виключеність ціннісно-сміслових чинників поведінки студентів-психологів із плину повсякденного життя, нерозуміння ними сенсу буденних справ і обов'язків. Феномен "позазнаходжуваності" щодо себе свідчить про сумніви у своїй професійно-особистісній ідентичності, що супроводжують процес навчання.

До структур позитивно навантажених факторів аксіогенезу студентів-психологів входять суб'єктні властивості переважно монота полісуб'єктного рівнів при значущій протидії вищих рівнів суб'єктної активності, що свідчить про конфронтацію духовних (надситуативних і надособистісних) спонук і необхідності адаптуватися до норм конкретного освітнього і соціокультурного середовища. Феномен "витісненої духовності" проявляється в інерційному відставанні суб'єктних здатностей майбутніх психологів (професійних умінь і навичок) від номінальної стадії професійної підготовки.

Моніторинг вираженості невротичних тенденцій ціннісного змісту свідчить про наступну факторну динаміку: преневротичність як невизначеність стратегій психологічного захисту (I-й курс) трансформується у відособлення (від людей) як спосіб самоопанування в загрозованих соціальних ситуаціях на II-му курсі, а далі переходить в агресивну орієнтацію (проти людей) на III-му курсі. Остання на IV-му курсі змінюється виразним акцентуванням прагнення до досконалості (перфекціонізм) при рішучому запереченні всіляких сумнівів і вагань (преневротичність) та закінчується "невротичним розщепленням" на різні варіанти захисної соціальної поведінки (V-й курс).

З-поміж факторів, що уособлюють поєднання типологічних рис особистості, заслуговують на увагу дві факторні структури, виявлені у четвертокурсників, – пильного і серйозного та самовпевненого й авантюрного типів. Перша свідчить про сформованість професійної рефлексивної настанови, що проявляється як психологічна спостережливість й етична відповідальність, а друга ініціює підприємливу асертивну поведінку. Обидва фактори створюють баланс інтро–та–екстраверсії, втілюють комплементарну єдність свідомості та діяльності, чого не спостерігається на інших курсах.

Сукупність факторів, якими характеризуються когортні (за курсами) зрізи аксіогенезу студентів-психологів, дозволяють здійснити наступні змістові узагальнення щодо сукупного диспозиційного профілю (сміслової теми) професійно-особистісного становлення за роками навчання: 1 курс – доброзичливість (чи антагонізм), 2 курс – сумлінність (або безвідповідальність), 3 курс – емоційна стабільність (або невротизм), 4 курс – екстраверсія (чи інтроверсія), 5 курс –

відкритість новому досвіду (чи закритість). Визначені профілі відповідають параметрам Великої П'ятірки Кости і Мак-Крея.

Генеральні фактори аксіогенезу та логіка кластеризації його емпіричних показників дали змогу визначити такі динамічні тенденції професійно-особистісного становлення студентів-психологів за роками навчання: адаптація до освітнього середовища ВНЗ – I-й курс, самоствердження у професійно-орієнтованому навчанні (II-й курс), криза середини професійної підготовки – III-й курс, професійно-особистісна інтеграція – IV-й курс, формування готовності до самостійної професійної діяльності – V-й курс.

Висновки

Узагальнення результатів психодинамічних показників аксіогенезу студентів-психологів дало змогу виокремити три основні види спричинення цього процесу: мотивацію результатом (цільова причина), мотивацію сенсом (формальна причина) і мотивацію процесом (рушійна причина), причому формотворче (рефлексивно-феноменологічне) спричинення навантажене суперечливими ціннісно-смысловими факторами, часто не затребуваними чинниками як конкретного освітнього середовища, так і макросоціального гуманітарного (ідейно-політичного, культурного, економічного тощо) контексту. Останнє уможливорює феномен "витісненої духовності" – фактично, блокади автентичного розвиткового потенціалу студента як суб'єкта професійно-особистісного становлення.

Встановлено когортну послідовність генеральних факторів аксіогенезу майбутніх психологів: I-й курс – доброзичливість / антагонізм, II-й курс – сумлінність / безвідповідальність, III-й курс – емоційна стабільність / невротизм, IV-й курс – екстра (інтро) версія, V-й курс – відкритість / закритість новому досвіду, що виконують роль психологічних механізмів професійно-особистісного становлення.

Ідентифіковано такі динамічні тенденції професійного аксіогенезу студентів-психологів: адаптація до освітнього середовища ВНЗ (I-й курс), самоствердження у професійно-орієнтованому навчанні (II-й курс), криза середини професійної підготовки (III-й курс), професійно-особистісна інтеграція (IV-й курс), формування готовності до самостійної професійної діяльності (V-й курс).

Перспективним напрямом є розробка і запровадження сучасних психодідактичних і розвивально-корекційних технологій у навчально-виховний процес вищої школи з метою оптимізації професійно-особистісного становлення студентської молоді.

1. *Мицько В.М.* Аксіопсихологічні чинники професійної освіти майбутніх психологів / Мицько В.М. // Збірник наукових праць: філософія, соціологія, психологія. – Івано-Франківськ : Вид-во "Плай" Прикарпатського у-ту, 2004. – Вип. 9. – Ч. 1. – С. 178 – 185.
2. *Мицько В.М.* Аксіопсихологічний підхід до проблеми професіоналізації психологів / Мицько В.М. // Вісник Прикарпатського університету. Філософські і психологічні науки. – 2004. – Вип. VI. – С. 142 – 149.

3. *Мицько В.М.* Дослідження професійного аксіогенезу студентів-психологів / Мицько В.М. // Матеріали Першої Міжнар. наук.-практ. конф. ["Науковий потенціал світу '2004"]. – Дніпропетровськ: Наука і освіта, 2004. – Т. 54. Психологія. – С. 44 – 48.
4. *Мицько В.М.* Теоретико-методологічні ракурси трактування цінностей в процесі соціалізації особистості / Мицько В.М. // Збірник наукових праць Інституту психології ім. Г.С. Костюка АПН України / за ред. С.Д. Максименка. – 2006. – Т. VIII. – Вип. 2. – С. 189 – 194.
5. *Мицько В.М.* Деякі тенденції професійного аксіогенезу майбутніх психологів (на матеріалі експериментального дослідження) / Мицько В.М. // Науковий часопис НПУ імені М.П. Драгоманова. Серія № 12. Психологічні науки: зб. наук. праць. – К.: НПУ імені М.П. Драгоманова, 2006. – № 12 (36). – С. 271 – 278.

Professional training at higher educational establishment causes polymotivated structural and dynamic transformation of student-psychologist's personality by means of actualization of his/her subjective peculiarities and exteriorization of essential and spiritual intentions in the field of valued and notional sphere establishment of future psychologist, relevant to the demands of professional activity.

Keywords: *aksiogenesis, basic fixed model, integral subject, plural determination, professional personal improving, meaning.*